

arkivrapport

Fornlämning L1984:6592 (Mariefred 21:1), Sjömannen 1, Mariefreds stad, Strängnäs kommun, Södermanlands län. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning.

Lars Norberg

Sammanfattning

I september år 2020 utförde Sörmlands Arkeologi AB en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i Mariefred. Undersökningen genomfördes eftersom Callanderska stiftelsen har ansökt om tillstånd för markingrepp inför uppförande av ny besökstolett inom Sjömannen 1. Fastigheten är belägen i de södra delarna av Mariefreds stadsområde. Här har det, utöver stadslager, tidigare påträffats lämningar efter Mariefreds kloster (Monasterium Pacis Mariae). Klostret, som grundades år 1493 av Kartusianerorden, upphörde redan år 1526 i samband med reformationen. Rester av klostrets grundmurar, samt ett mindre antal intakta källare har tidigare påträffats söder om Mariefreds kyrka. Var själva klosterkyrkan var belägen och hur den såg ut, är inte känt.

Vid undersökningen dokumenterades grundmurar efter två olika byggnader. Murarnas karaktär, belägenhet och orientering överensstämmer med de murverk som tidigare dokumenterats i området, varför de troligen ska knytas till klostret. I ett av de dokumenterade murverken påträffades dock ett obränt djurben inkapslat i kalkbruk. Benet daterades genom ¹⁴C-analys till 1300-talet, något som visar att aktiviteter förekommit på platsen innan klostret byggdes.

Inledning

I enlighet med länsstyrelsens beslut (1st dnr 431-6252-2020) har Sörmlands Arkeologi AB utfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom fornlämning L1984:6592 (Mariefred 21:1), Sjömannen 1, Mariefreds stad, Strängnäs kommun, Södermanlands län (bilaga 1-3).

Fältarbetet genomfördes mellan 2020-09-07 och 2020-09-08. Undersökningen utfördes eftersom Callanderska stiftelsen (Mariefreds hembygdsförening) har ansökt om tillstånd till markingrepp för uppförande av ny besökstolett med tillhörande ledningar (bilaga 4 & 5). Den planerade byggnaden kommer att uppföras på stenfot vilket medför en skonsam och relativt ytlig grundläggning. Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Lars Norberg, arkeolog vid Sörmlands Arkeologi AB.

Sjömannen 1 är belägen i de södra delarna av Mariefreds centrala stadsområde. Här har det, utöver stadslager, tidigare påträffats lämningar efter Mariefreds kloster (Monasterium Pacis Mariae). Klostret, som grundades år 1493 av Kartusianerorden, upphörde redan år 1526 i samband med reformationen (Clemedson 1989, s. 7). Spridda rester efter klostrets grundmurar, samt ett mindre antal intakta källare har tidigare påträffats i bland annat i kvarteret Källaren samt i anslutning till Mariefreds kyrka (se bl. a. Beronius-Jörpeland 1993). Var själva klosterkyrkan var belägen och hur den såg ut, är inte känt.

En kortfattad historik

Strax söder om Mariefreds stadskärna ligger Gripsholms slott, en ursprungligen medeltida borganläggning som kan knytas till Bo Jonsson Grip och det sena 1300-talet (Schnell 1970, s. 23). Under senmedeltid innehades borgen av Sten Sture d:ä, vilken år 1493 donerade mark till Kartusianerorden. Klostret döptes till Monasterium Pacis Mariae, vilket så småningom kom att ligga till grund för stadens namn (ibid. s. 29ff & s. 52). Klostret var det sista som etablerades i Sverige innan reformationen och ett av de första som indrogs till Kronan (Clemedson 1989, s. 7). Dendrodateringar från rustbädden till klostrets grundmurar visar att åtminstone delar av anläggningen uppfördes efter åren 1507-1509 och att den västra begränsningsmuren började byggas först år 1514 (Beronius-Jörpeland 1993, s. 28). Skriftliga källor pekar på att kyrkan stod klar år 1504 (Schnell 1970, s. 23). Rivningen i samband med reformationen tycks ha varit grundlig, vilket tolkats som att tegel och annat byggmaterial återanvändes i samband med Gustav Vasas ombyggnad av Gripsholms slott

En profan bebyggelse kan eventuellt ha vuxit fram i anslutning till klostret, vilket förmodligen hade behov av både specialiserade hantverkare och livsmedelsförsörjning. De arkeologiska beläggen för detta är dock närmast obefintliga. Just hantverkare bör det även funnits behov av i samband med utbyggnaden av Gripsholm under 1500-talet. Det skulle i så fall kunna betyda att etableringen av en mindre tätortsbebyggelse istället ska knytas till Gustav Vasas maktövertagande och utbyggnaden av slottet.

År 1605 utfärdade hertig Karl stadsprivilegier för Mariefred, vilket medför att platsen även dessförinnan bör ha hyst någon form av tätortsbebyggelse, kanske i form av en handelsplats (Ahlberg 2005, s. 501). Detta antyds av att hertigen gav orten vissa privilegier redan under 1590-talet (Schnell 1970, s. 52). Under 1600-talet drabbades staden av tre bränder, varav den första på 1630-talet. Troligen brann det igen på 1640-talet och år 1682 förstördes stora delar av Mariefred i den mest omfattande branden (Gustafsson 1997, s. 13, Schnell 1970, s. 56ff). Uppgifter visar också att kyrkan, som uppfördes under åren 1621-1624, skadades svårt vid det sista tillfället (Westlund 1945, s. 10).

Syfte & målsättning

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att löpande undersöka och dokumentera mindre komplicerade lämningar inom de delar av fornlämningarna som berördes samt att tillvarata relevanta fynd.

Genomförande

Arbetet inleddes med att ett schakt öppnades inom de nordvästra delarna av stadsgårdens tomtmark (bilaga 3-5). Schaktet öppnades med planskopa till en storlek om cirka 6,8 x 3,9 meter, medan djupet varierade mellan cirka 0,1 och 0,5 meter. Slutligen öppnades ett anslutande schakt i sydost i syfte att lokalisera befintliga ledningar för anslutande vatten och avlopp som nedschaktades år 2018 (Norberg 2018).

De öppnade ytorna och påträffade konstruktioner finrensades med skärslev. Därefter dokumenterades schaktet och påträffade kontexter med RTK-GPS samt beskrevs i text (bilaga 7). Vidare fotodokumenterades schakt, påträffade lämningar samt ett urval av föremål och miljöer med digitalkamera (bilaga 4 & 10). Två föremål samlades in tillsammans med obränt djurben för daterande analys (bilaga 8 & 9). Den undersökta ytan uppgick till drygt 28 m². Med ledning av besöksstalettens ytliga grundläggning bedömdes de påträffade murverken kunna kvarligga orubade. Efter avslutad undersökning täcktes därför lämningarna med fiberduk och ett lager stenmjöl.

Resultat

I det aktuella schaktet påträffades rester efter tre grundmurar belägna cirka 0,1-0,2 meter under markytan (A1-A3).

A1 utgjordes av en närmast nord-sydlig, cirka 1,4-1,7 meter bred och 0,4 meter hög murbotten, vilken i norr anslöt i rät vinkel till en öst-västligt orienterad murrest (**A2**). **A2** var cirka 1,2-1,5 meter bred och 0,2-0,3 meter hög. Murbottenarna var flerskiktade och likartade till sin karaktär, samt innehöll utöver kantiga och rundade naturstenar (0,2-1,0 m st), inslag av tegelkross, trasiga tegelstenar och kalkbruk. Grunderna var kallmurade och kalkbruksresterna var endast sporadiskt förekommande. Troligen rör det sig om spill från tidigare uppförda murdelar i form av tegelväggar belägna ovan mark. Cirka 1,8 meter norr om **A2** framkom ytterligare en grundmur (**A3**), vilken även den var orienterad i öst-västlig riktning och närmast parallell med **A2**. Ytan mellan **A2** och **A3** genomkorsades av

en äldre ledningsdragning. **A3** framstod som enskiktad och var cirka 0,3-0,6 meter bred och 0,1-0,2 meter hög samt lagd med något klenare kantiga stenar. Konstruktionen gav ett annorlunda intryck jämfört med A1 och A2 och hade karaktären av en torpargrund. Utöver det överlagrades syllen av rikliga mängder kalkbruk och tegelkross. Strax norr om A3 noterades tre mer intakta tegelstenar fogade i kalkbruk. Tegelstenarna utgör förmodligen rester av ett golv, eventuellt lagt i fiskbensmönster.

Samtliga konstruktioner omgavs av omrörda massor bestående av matjord, grus och gråbrun grusig sand med rikliga inslag av kalkbruk och tegelkross. Undergrunden utgjordes av grå lera och gulbrun sand med ställvisa inslag kolpartiklar. Utöver det påträffades enstaka obrända djurben.

Vid rensning av A2 tillvaratogs obränt djurben för daterande analys. Benet påträffades fastkilat i murverket och var in kapslat i kalkbruk (C852). Utöver det tillvaratogs en takpanna av tegel med rester av kalkbruk på insidan (F853). Takpannan utgör en avslutande munkpanna till ett tak lagt med så kallat munk- och nunnetegel. Därtill påträffades en skärva sekundärbränt yngre rödgods (F854). Båda fynden framkom vid rensning av A3. Utöver det påträffades inga fynd som kunde knytas till murverken.

Tolkning & utvärdering

Med hänsyn till karaktär, belägenhet och orientering bör A1 och A2 relateras till en cirka 27 x 20 meter stor byggnadskropp (bilaga 6). A1 bör vara del av en bärande mellanvägg till samma byggnad. Murdelar som ingått i byggnaden har tidigare påträffats i kvarteren Källaren (1987-88) och Sjömannen (2018).

Vid undersökningen i Källaren konstaterades att murverken (A1:a & b) vilade på en rustbädd av trä (A9). Enligt den dendrokronologiska bestämningen av virket bör murarna ha uppförts efter år 1509 (Beronius. 1993, s. 27). Byggnadens datering kompliceras dock av den nu utförda ¹⁴C-analysen. Benet från A2 daterades med ett intervall om 2 sigma till skedet 1301-1403 (95.4 % sannolikhet).

Rustbädden utgör en förstärkning av grundläggningen inom det relativt låglänta området, varför den otvetydigt ska knytas till byggnadskonstruktionen. Djurbenet kan ha hamnat i murverket av en slump, vilket kan förklara den betydligt äldre dateringen. En alternativ tolkning kan vara att det stod en äldre byggnad på platsen, som senare byggdes samman med klostret när det uppfördes runt sekelskiftet 1500. Hursomhelst visar dateringen att aktiviteter i form av slakt eller beredning av mat har pågått i området under 1300-talet. Dateringen är intressant med tanke på närheten till borgen Gripsholm som uppfördes under samma århundrade.

Även A3 relaterar till en mursträckning påträffad 1987-88, men avviker till sin karaktär från denna. Eventuellt ska A3 därför ses som rester efter en fristående byggnadskropp som dock legat i liv med det murverk som påträffades väster om Kyrkogatan i Kvarteret Källaren.

I antikvarisk mening visar den nu aktuella undersökningen att det finns ytor med välbevarade kulturlager och konstruktioner inom den aktuella fastigheten. De påträffade murarna *kvarligger* på platsen och utgör en del av Fornlämning L1984:6592.

Bilagor

- Bilaga 1. Utdrag ur Sverigekartan med undersökningens belägenhet markerad. Skala 1:1 000 000
- Bilaga 2. Utdrag ur Terrängkartan med undersökningens belägenhet markerad. Skala 1:50 000
- Bilaga 3. Utdrag ur Stadsgis för Mariefred med läget för den arkeologiska undersökningen (blå). I kartan har även tidigare utförda undersökningar markerats (röd). Skala 1:1000
- Bilaga 4. Lodfoto över påträffade lämningar. Skala 1:40
- Bilaga 5. Schaktplan med påträffade lämningar. Skala 1:40
- Bilaga 6. Utdrag ur Stadsgis för Mariefred med påträffade murar 2018 & 2020. I kartan redovisas även delar av de murar som påträffades inom Källaren år 1987-88. Skala 1:200
- Bilaga 7. Anläggningsbeskrivningar
- Bilaga 8. Fyndregister
- Bilaga 9. ¹⁴C-analys
- Bilaga 10. Fotodokumentation

Referenser

Ahlberg, Nils. 2005. *Stadsgrundningar och planförändringar. Svensk stadsplanering 1521–1721*. Institutionen för landskapsplanering Ultuna Uppsala. Konstvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet. Diss. Stockholm.

Beronius-Jörpeland, Lena. 1993. *Kartusianerklostret*. Kv. Källaren, Mariefred, Södermanland. Arkeologisk undersökning. RAÄ. *UV Stockholm, Rapport 1993:53*. Stockholm

Clemedson, Carl-Johan. 1989. *Monasterium Pacis Mariae in Gripszhalm. Jämte uppgifter om andra svenska klosterters och klosterträdgårdars öden*. Sörmländska handlingar 48. Nyköping.

Gustafson, Anna-Greta. 1997. Stadsbranden. I: *Fyra stadskvarter i Mariefred. Borgmästaren, Fabrikören, Kantorn, Baderskan*. Anna-Greta Gustafson & Gustav Lundberg. Mariefreds hembygdsförening. Mariefred.

Norberg, Lars. 2018. Fornlämning L1984:6592 (Mariefred 21:1), Sjömannen 1, Mariefreds stad, Strängnäs kommun, Södermanlands län. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Sörmlands Arkeologi AB, Rapport 2018:19. Nyköping.

Schnell, Ivar. 1970. *Mariefreds stad*. Södermanlands hembygdsförbunds sockenbeskrivning för hembygdsundervisning nr 24. Nyköping.

Westlund, Per Olof. 1945. *Mariefreds och Kärnbo kyrkor*. Sörmländska kyrkor Band 65. Södermanlands hembygdsförbund. Nyköping.

Arkiv

Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA). Foton & ritningar, dnr Dnr 84/1988.

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 2026

Länsstyrelsens dnr: 431-6252-2020

Tid för undersökningen: 2020-09-07–2020-09-08

Personal: Lars Norberg

Belägenhet: N (X) 6570885,602 E (Y) 626773,261

Koordinatsystem: SWEREF 99TM

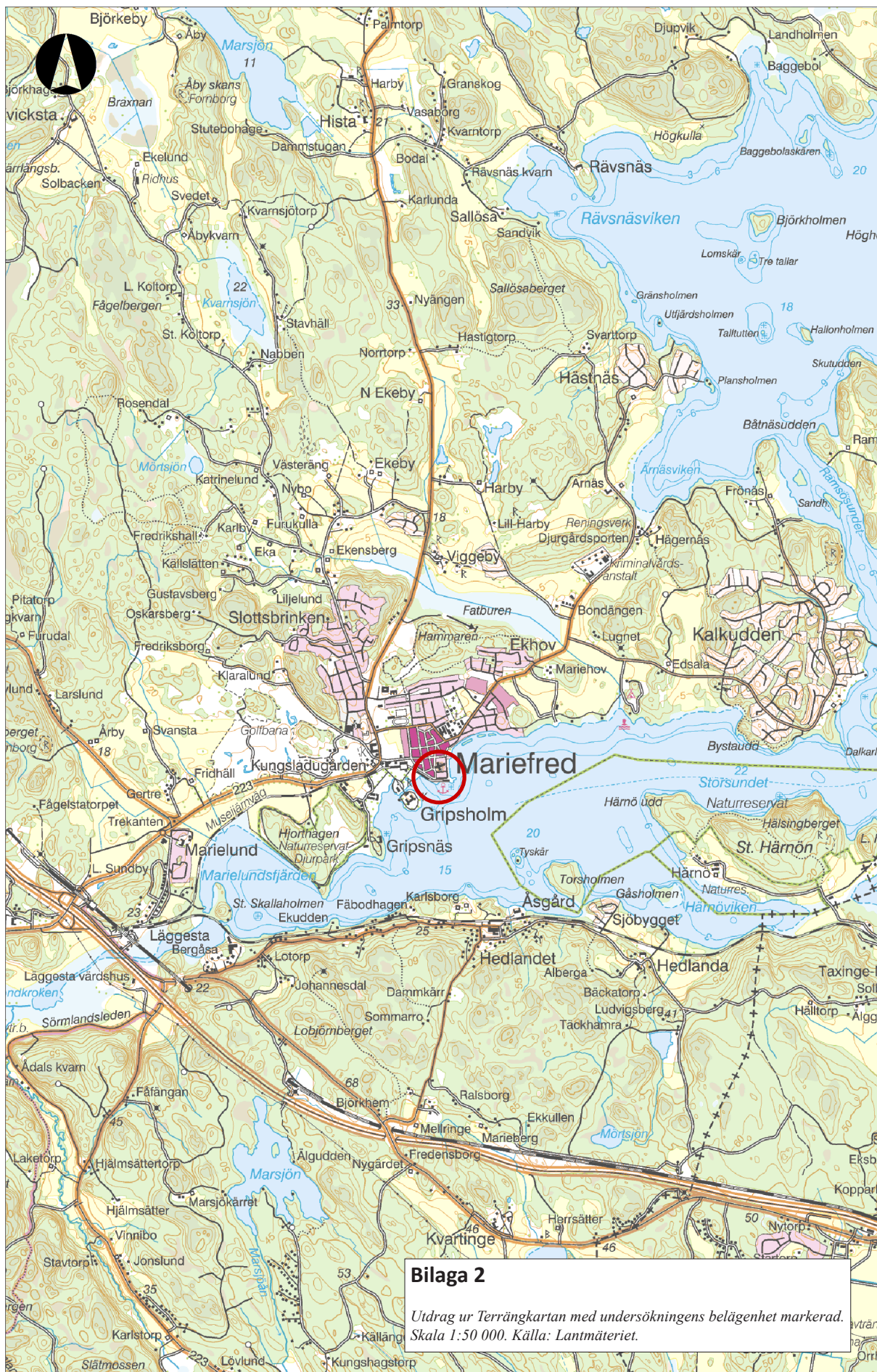
Höjdsystem: RH 2000

Undersökt yta: ca 28 m²

Inget analogt dokumentationsmaterial utöver det som redovisas i rapporten föreligger. Digital dokumentation förvaras hos Sörmlands Arkeologi AB i väntan på meddelande från ATA angående rutiner för leverans av digitalt material. Fynd med nr F853 & F854 förvaras vid Sörmlands Arkeologi AB i avvaktan på fyndfördelning.

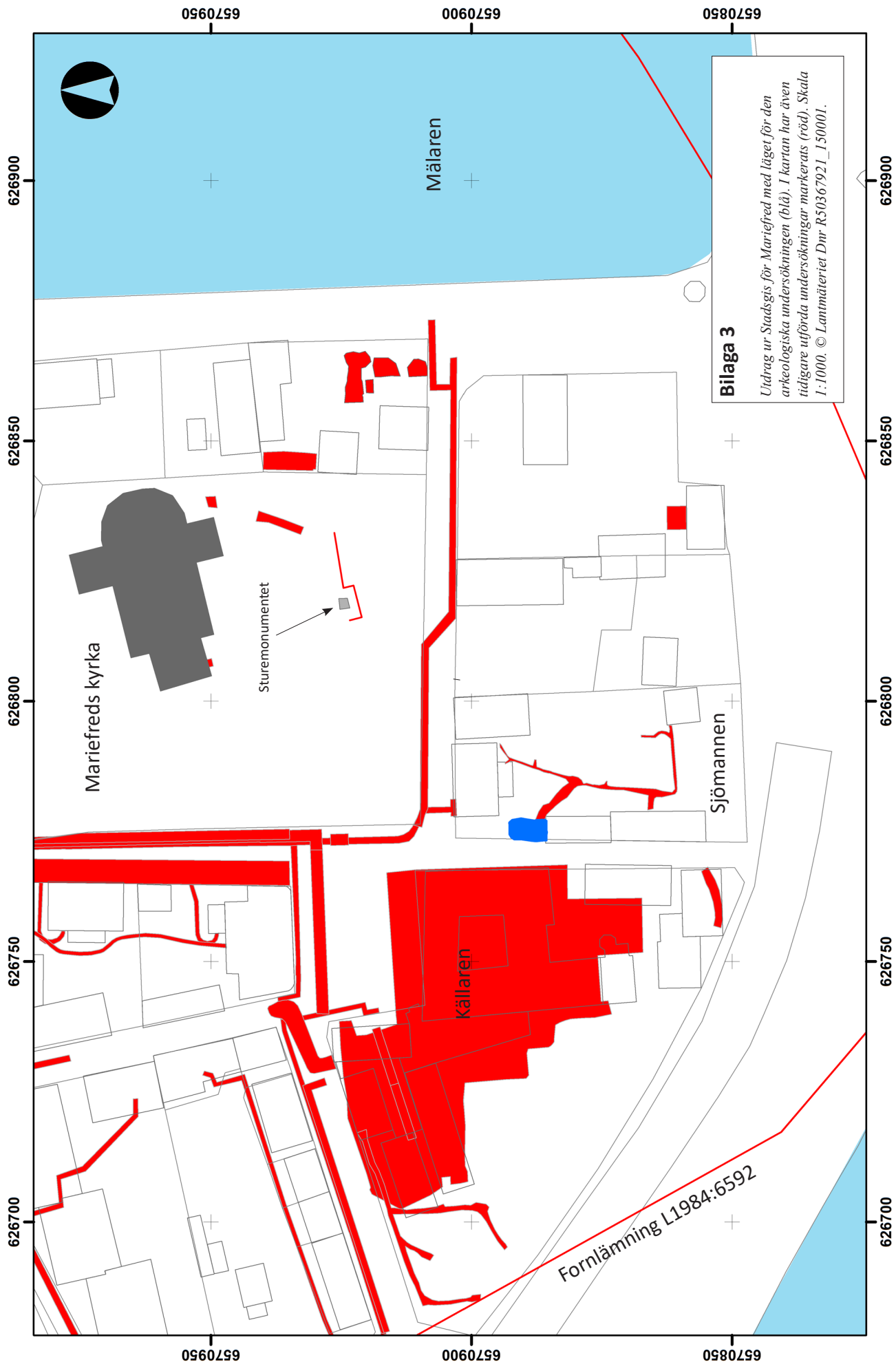
Rapporten laddas ned via www.sormlandsarkeologi.se eller beställs från Sörmlands Arkeologi AB, Tideliugatan 37, 118 69 Stockholm, mail@sormlandsarkeologi.se. Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv> © Sörmlands Arkeologi AB. Nyköping 2020.

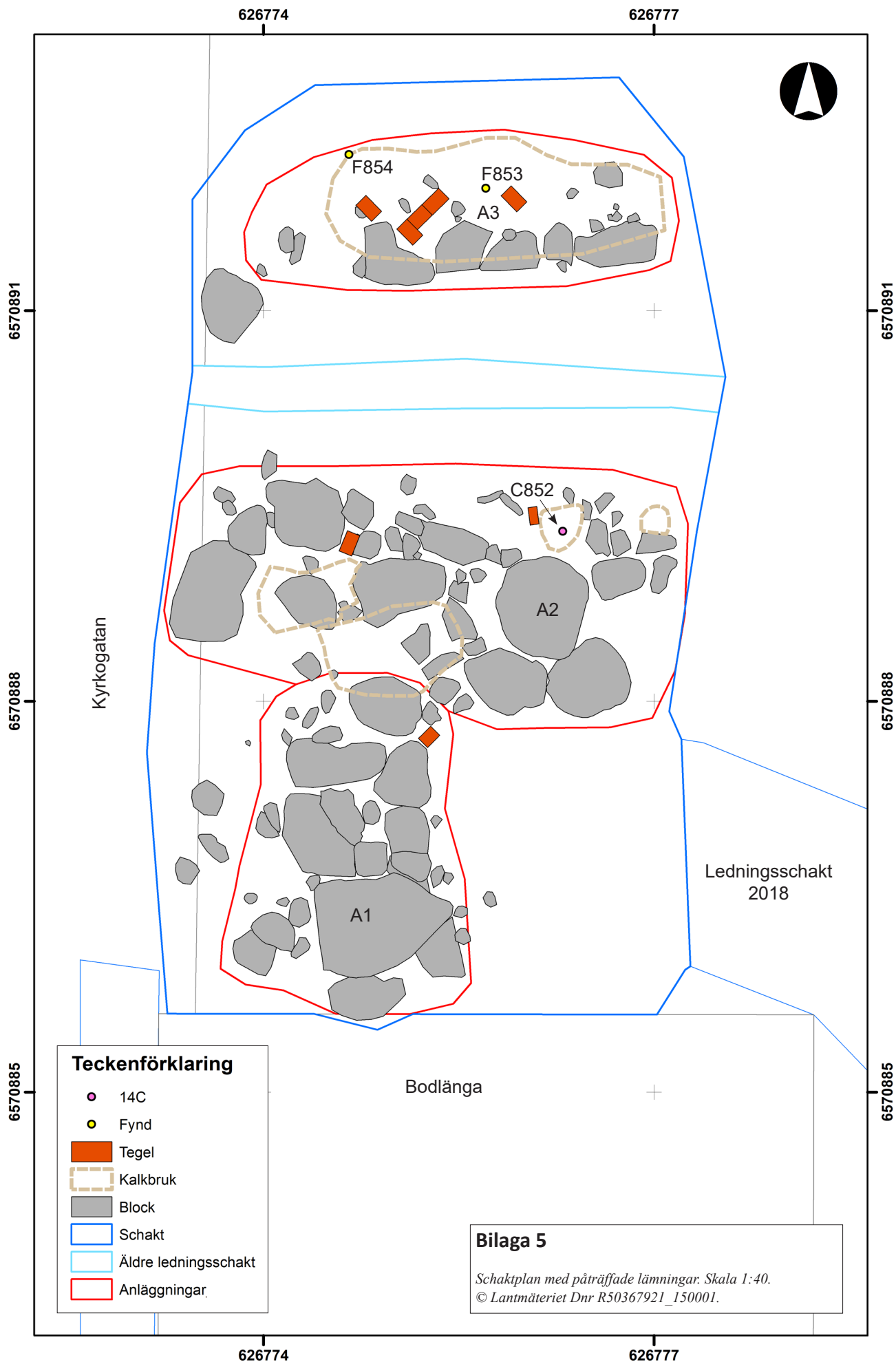

Bilaga 2

Utdrag ur Terrängkartan med undersökningens belägenhet markerad.
Skala 1:50 000. Källa: Lantmäteriet.

Bilaga 7. Anläggningsbeskrivningar

A1, grundmur, ca 1,4-1,7 m br & 0,4 m h

Belägenhet: N (x) 6570885,948 E (y) 626773,668 z 3,40 möh

Orientering: N-S

Status: kvarligger

Under ett upp till 0,2 meter tjockt lager av påförd singel blandat med gråbrun sand och småsten framkom en cirka 1,4-1,7 meter bred och 0,4 meter hög grundmur orienterad i nord-sydlig riktning. Konstruktionen var uppbyggd av 0,20-1,0 meter stora rundade och kantiga naturstenar och block. Murbotten, som ställvis uppgick till ett par skift, var fogad med kalkbruk med förekomster av tegelkross, trasiga tegelstenar och småsten. Muren omgavs av omrörda massor bestående av matjord, grus och gråbrun grusig sand med rikliga inslag av kalkbruk och tegelkross. I norr anslöt A1 till A2. Inga fynd påträffades. Undergrunden utgjordes av grå lera och gulbrun sand med ställvisa inslag kolpartiklar.

A2, grundmur, ca 1,2-1,5 m br & 0,2-0,3 m h

Belägenhet: N (x) N 6570888,468 E (y) 626773,280 z 3,60 möh

Orientering: O-V

Status: kvarligger

Under ett upp till 0,2 meter tjockt lager av påförd singel blandat med gråbrun sand och småsten framkom en cirka 1,2-1,5 meter bred och 0,2-0,3 meter hög grundmur orienterad i öst-västlig riktning. Konstruktionen var uppbyggd av 0,20-1,0 meter stora rundade och kantiga naturstenar och block. Murbotten, som ställvis uppgick till ett par skift, var fogad med kalkbruk med förekomster av tegelkross, trasiga tegelstenar och småsten. Muren omgavs av omrörda massor bestående av matjord, grus och gråbrun grusig sand med rikliga inslag av kalkbruk och tegelkross. Belägen cirka 1,6-1,8 meter söder om och parallellt med A3. Inga fynd påträffades. Däremot framkom djurben vilket var fastkilat i murverket samt inkapslat i kalkbruk (C852). Benet tillvaratogs för daterande analys. Undergrunden utgjordes av grå lera och gulbrun sand med ställvisa inslag kolpartiklar.

Datering av obränt djurben. Prov nr C852, Lab nr Ua-67835, 607 ± 28 BP, 1301-1403 AD (95.4%), kalibrerad ålder 2 sigma (bilaga 9).

A3, syll, ca 0,3-0,6 m br & 0,1-0,2 m h

Belägenhet: N (x) 6570891,238 E (y) 626773,982 z 3,50 möh

Orientering: O-V

Status: kvarligger

Under ett upp till 0,1 meter tjockt lager av påförd singel blandat med gråbrun sand och småsten framkom en cirka cirka 0,3-0,6 meter bred och 0,1-0,2 meter hög enkel syllstensrad orienterad i öst-västlig riktning. Konstruktionen var uppbyggd av 0,40-0,60 meter stora kantiga naturstenar. Konstruktionen gav ett annorlunda intryck jämfört med A1 och A2 och hade karaktären av en torpargrund lagd i ett skift. Utöver det överlagrades syllen av rikliga mängder kalkbruk och tegelkross. Strax norr om A3 noterades tre mer intakta tegelstenar fogade i kalkbruk. Tegelstenarna utgör förmodligen rester av ett golv, eventuellt lagt i fiskbensmönster. Muren omgavs av omrörda massor bestående av matjord, grus och gråbrun grusig sand med rikliga inslag av kalkbruk och tegelkross. Vid rensning av A3 påträffades en takpanna av tegel med rester av kalkbruk på insidan (F853). Takpannan utgör en avslutande munkpanna till ett tak lagt med så kallat munk- och nunnetegel. Därtill påträffades en skärva sekundärbränt yngre rödgods (F854). Undergrunden utgjordes av grå lera.

Bilaga 8. Fyndregister

Fnr	Snr	Kontext	Sakord	Material	Datering	Vikt (g)	Storlek (cm)	Del	Ant	Ant frag	Anmärkning
853	S1	A3	Takpanna	Tegel	1500	224	5,7x8,4x6,3	Ände	1	1	Munktegel, fragment
854	S1	A3	Keramik	Lera	1500-1700	10	4,2x1,8x0,7	Buk	3	3	Sekundärbränt yngre rödgods

Bilaga 9. ^{14}C -analys

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2020-10-29

Lars Norberg
Sörmlands Arkeologi AB
Tideliussgatan 37, 3 tr
118 69 STOCKHOLM

Resultat av ^{14}C datering av obränt ben från L1984:6592/Mariefred 21:1, Strängnäs, Mariefreds socken och stad, Sjömannen 1, Södermanlands län. (p 3139)

Förbehandling av benmaterial:

1. Mekanisk rengöring av ytan (skrapning, ev. sandblåstring).
2. Ultraljudstvätt i avjoniserat, urkokt vatten (pH 3).
3. Krossning i mortel.
4. 0.8 M HCl tillsätts, omrörning (30 min, cirka 10 °C) (apatit bort). Löslig fraktion benämns fraktion A.
5. Olöslig fraktion tillsätts vatten, pH 3, och värms under omrörning (8 h, 90 °C). Olöslig del benämns fraktion C och löslig del benämns fraktion D. Fraktion D bör ge den mest relevanta åldern eftersom det mesta av benmaterialets organiska del ("kollagenet") återfinns här. Övriga fraktioner kan emellertid ge information om föroreningsinverkan och bör i kritiska fall dateras. Det kemiska utbytet i de olika stegen kan också ge en vägledning om dateringsresultatets pålitlighet genom att benmaterialets kemiska kvalitet därigenom kan bedömas.

Den fraktion som ^{14}C -bestäms i acceleratorn förbränns till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen D daterats.

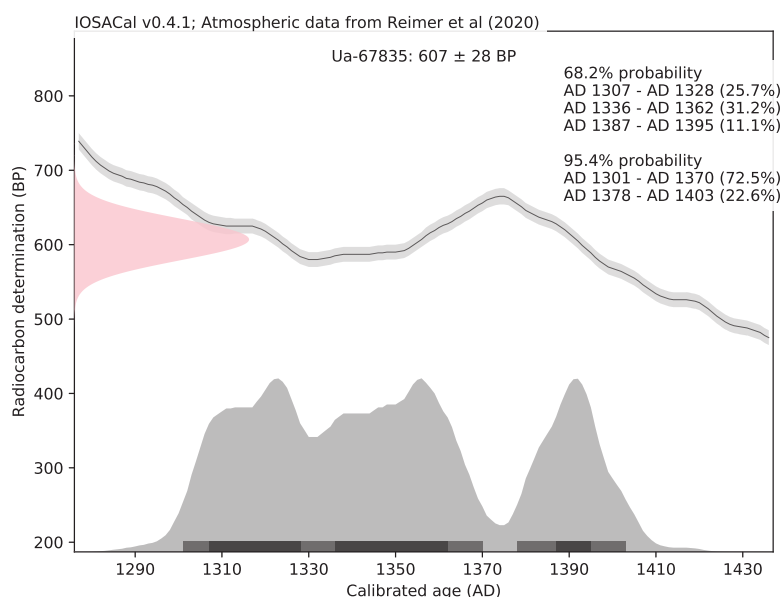
RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰}}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-67835	prov C852	-22,0	607 ± 28

Med vänliga hälsningar

Karl Håkansson / Rūta Plakane

Kalibreringskurvor

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2020-10-29

Lars Norberg
Sörmlands Arkeologi AB
Tideliussgatan 37, 3 tr
118 69 STOCKHOLM

Resultat av isotopanalys av obränt ben från L1984:6592/Mariefred 21:1, Strängnäs, Mariefreds socken och stad, Sjömannen 1, Södermanlands län. (p 3139)

Förbehandling av benmaterial:

1. Mekanisk rengöring av ytan (skrapning, ev. sandblåstring).
2. Ultraljudstvätt i avjoniserat, urkokt vatten (pH 3).
3. Krossning i mortel.
4. 0.8 M HCl tillsätts, omrörning (30 min, cirka 10 °C) (apatit bort). Löslig fraktion benämns fraktion A.
5. Olöslig fraktion tillsätts vatten, pH 3, och värms under omrörning (8 h, 90 °C). Olöslig del benämns fraktion C och löslig del benämns fraktion D. Fraktion D bör ge den mest relevanta åldern eftersom det mesta av benmaterialets organiska del ("kollagenet") återfinns här. Övriga fraktioner kan emellertid ge information om föroreningsinverkan och bör i kritiska fall dateras. Det kemiska utbytet i de olika stegen kan också ge en vägledning om dateringsresultatets pålitlighet genom att benmaterialets kemiska kvalitet därigenom kan bedömas.

Den fraktion som ^{14}C -bestäms i acceleratorn förbränns till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen D daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{15}\text{N}\text{‰}$ AIR	C:N
Ua-67835	prov C852	6,7	3,4

Med vänliga hälsningar

Karl Håkansson / Rūta Plakane

Bilaga 10. Fotodokumentation

Bild nr 25. Översikt över A1:b från norr (kv. Källaren). Foto: ATA (Dnr 84/1988).

Bild nr 29. Översikt över A1:b väster om "stallet" (kv. Källaren). Från söder. Foto: ATA (Dnr 84/1988).

Bild nr 5. Översikt över gården till Gripsholms vårdshus (kv. Källaren). Rustbädd A9 framrensad. Från öster. Foto: ATA (Dnr 84/1988).

Undersökningsområdet före schaktning. Foto mot sydväst: Lars Norberg 2020, Sörmlands Arkeologi AB.

A1, A2 & A3 fotograferade mot väster. Foto: Lars Norberg 2020, Sörmlands Arkeologi AB.

A1 & A2 fotograferade mot söder. Foto: Lars Norberg 2020, Sörmlands Arkeologi AB.

A3 fotograferad mot norr. Foto: Lars Norberg 2020, Sörmlands Arkeologi AB.

Äldre ledningsschakt beläget mellan A2 & A3. Foto mot sydväst: Lars Norberg 2020, Sörmlands Arkeologi AB.

En del av en tegelpanna av munktegel (F853) & en skärva sekundärbränt yngre rödgods (F854). Foto: Lars Norberg 2020, Sörmlands Arkeologi AB.